

ΣΥΝΤΟΜΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ»

Του Γιάννη Τζαννετάκου , δημοσιογράφου

Το απριλιανό πραξικόπημα «βρήκε» (στο δοξαπατρί εννοείται) πολλούς από μας της «γενιάς του 15% και του 114» να υπηρετούμε τη στρατιωτική θητεία μας. Φυσικά ουδείς συνέπραξε στην κήρυξή του – εννοείται του πραξικοπήματος – αλλά όλοι μας (λίγο ή πολύ) υπέστημεν τις επιπτώσεις του. Από την στιγμή κατά την οποία – και δη ακαριαίως – επικράτησε. Και δημιούργησε – το πραξικόπημα πάντοτε – όχι μεν δίκαιο, αλλά πάντως κατάσταση. Ανυπόφορη. Και επώδυνη. Με δεδομένο ότι το ακολουθούν κείμενο, εάν διαβαστεί θα πρέπει να συνδυαστεί και με το υπό τον τίτλο «Σκόρπιες μαρτυρίες για τον Περικλή Πάγκαλο» συνδημοσιευόμενο και συνεκδιδόμενο θ' αποφυγή επαναλήψεις και ταυτολογίες. Ένα από τα χαρακτηριστικά της γενιάς μας είναι η πολύχρονη συμπόρευση μερικών από μάζ. Τότε οι φιλίες διαρκούσαν. Ίσως αυτό να συμβαίνει και τώρα. Δεν το έχω ερευνήσει.....

ΚΕΝΤΡΩΑ ΑΝΕΜΟΜΑΖΩΜΑΤΑ

Αναλώσαμε τα μετεφηβικά και πρώτα ανδρικά «πολιτικά» χρόνια μας εντός του πλαισίου της συνονθυλευματικής «Ένωσης Κέντρου» των κοτζαμπασίδικων υπολειμμάτων του βενιζελοφιλελευθερισμού που είχε ...εμβολιαστεί με τα ανεπιθύμητα απο τον καραμανλισμό κατάλοιπα της Δεξιάς του είδους (ίσως και του γένους) Στ. Στεφανόπουλου, Θ. Τουρκοβασίλη κλπ. Κατ' ουσίαν επρόκειτο περί ενός «συναγερμού» όλων των αντικαραμανλικών εκφάσεων τού τότε πολιτικού προσωπικού. Όσο κι' αν ακούγεται αναδρομικώς αντιπαθές, τα κόμματα , τα κομματίδια, οι προσωπικές ομάδες, τα γκρουπούσκουλα (άγνωστος ο όρος κατ' εκείνη την περίοδο) «συναντήθηκαν» και συνείργησαν (εντοπίζονται και ορισμένες ποινικές πτυχές) διότι (ή έστω : και διότι) τουλάχιστον ενθαρρύνθηκαν, τόσο από τον ξένο παράγοντα (οποία κομψότητα στη διατύπωση) , όσο και από τα Ανάκτορα! Το 25% που έλαβε η ΕΔΑ και οι συνεργαζόμενοι μ' αυτήν στις εκλογές του 1958 - ποσοστό το οποίο την κατέστησε Αξιωματική Αντιπολίτευση - ανησύχησε θεσμικούς και εξωθεσμικούς παράγοντες του εύθραυστου πολιτεύματος. Έπρεπε να εδραιωθεί – έκτοτε – ο δικομματισμός, ώστε να υπάρχει εναλλακτική άμα και εθνικόφρων (τριγενές και δικατάληκτο το επίθετο) εναλλακτική λύση στη διακυβέρνηση τής υπό ανάπτυξη χώρας.

ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΑ ΑΖΗΤΗΤΑ

Πλατείασα απαραδέκτως στην προηγούμενη παράγραφο, αλλά έκρινα ότι έπρεπε να τεκμηριώσω, ότι σ' αυτόν τον πολιτικοϊδεολογικό μπαξέ τής Ένωσης Κέντρου, θα ήταν πολυτέλεια η οποιαδήποτε αναφορά σε σοσιαλισμό. Δημοκρατικό ή οποιονδήποτε άλλον. Μολονότι πριν απο λίγα χρόνια (εκεί στις αρχές της δεκαετίας του '50) και προτού συνεργαστεί εκλογικά με τον στρατάρχη Παπάγο και τον Συναγερμό του, ο Γεώργιος Παπανδρέου αποκαλούσε το κόμμα του ως τοιούτο του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού! Λίγο καιρό έπειτα το μετονόμασε σε «Κόμμα Γεωργίου Παπανδρέου» , προς αποφυγή συγχύσεων. Προφανώς. Και μολονότι (δεις) ο κύκλος του συνιδρυτού τής Ε.Κ. Ηλία Τσιριμώκου είχε υιοθετήσει σοσιαλδημοκρατικές επαγγελίες, σαφώς διακριτές απο τις ακραιφνώς σοσιαλιστικές, οι οποίες εν Ελλάδι – ίσως και κατά διεθνή αποκλειστικότητα – ταυίζονταν με την σοβιετική εκδοχή τους. Κοντολογίς η επίκληση της σοσιαλδημοκρατίας συνιστούσε τουλάχιστον αιρετική συμπεριφορά.

Στην «Οργάνωση Νέων της Ένωσης Κέντρου» (ΟΝΕΚ) κάτι προσπαθήσαμε να τραυλίσουμε , αλλά κυρίως κατ' ιδίαν, ορισμένα άτομα, χωρίς όμως συνέπεια και συνέχεια. Μάλλον ως ακτιβιστές εναντίον του επαρκώς αυταρχίζοντος καραμανλισμού κινούμασταν. Και ιδιαίτερα στο ραγδαίως ενδυναμωμένο Φοιτητικό Κίνημα. Άλλωστε οι σοσιαλδημοκρατικές ομάδες της εποχής

δεν εξέπεμπαν σαγηνευτική ακτινοβολία σ' εμάς τους εν γένει δραστήριους, οι οποίοι λειτουργούσαμε πρωτίστως ως στελέχη εκλογικών μηχανισμών προκειμένου να επεκτείνουμε την επιρροή μας στους φοιτητικούς χώρους. Σ' αυτούς τους χώρους όπου τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '60 είχαν επικρατήσει στη Δεξιά τα ακραία έως και παρακρατικά στοιχεία της. Η σοσιαλδημοκρατία, αλλά και γενικότερα οι ιδεολογικές αναζητήσεις αποτελούσαν πολυτέλεια, στην οποία σπανίως καταφεύγαμε.

ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΚΑΙ «ΑΓΙΟΣ Ο ΘΕΟΣ»

Η δικτατορία τον πρώτο καιρό περιόρισε τον ακτιβισμό στο ελάχιστο. Η μάλλον του προσέδωσε διαφορετική μορφή. Τη δυναμική αντιστασιακή με τις βομβοκροτίδες και την αντιπολιτευτική με πλέον συμβατές μορφές δράσης. Μη μαζικές αμφότερες. Η πρώτη προηγήθηκε χρονολογικώς. Οι εκφραστές της προσφέρθηκαν βορά στο καθεστώς, αλλά πρόσφεραν ανεκτίμητες υπηρεσίες. Η δεύτερη ακολούθησε αξιοποιώντας είτε τις ρωγμές του καθεστώτος, είτε τις αναγκαστικές παραχωρήσεις του, ώστε να εξωραϊστεί επιφανειακά και να εξέλθει από την – κυρίως ευρωπαϊκή – απομόνωση. Αφού λοιπόν μερικοί φίλοι από τα παλιά αφυπηρέτησαμε και σταθήκαμε κάπως στα πόδια μας επαγγελματικά μακράν του δημόσιου τομέα, αρχίσαμε να «βρισκόμαστε», όπως περιγράφω στο άλλο κείμενο που έχω παραπέμψει (σημείωση επιμελητή σελ ???). Από τα μέσα του 1970 – αν θυμάμαι καλά – διερευνούσαμε την περίπτωση μιάς περιοδικής έκδοσης. Μας απέτρεπε το γεγονός, ότι από την επιβολή της χούντας, προκειμένου να κυκλοφορήσει έντυπο, έπρεπε να χορηγηθεί – κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερομένων – σχετική άδεια από την Γενική Γραμματεία Τύπου. Το μεν η απωθητική διαδικασία της αίτησης και η συναφής προληπτική λογοκρισία, το δε η βεβαιότητα ότι αυτή θ' απορριπτόταν, διότι όλοι οι «ενδιαφερόμενοι» είμασταν σεσημασμένοι (π.χ. ουδείς μας είχε ευτυχήσει να λάβει διαβατήριο έστω και για ένα ταξίδι μετ' επιστροφής...) απέτρεπαν τη σχετική δραστηριότητα. Κυριολεκτικά ως εκ θαύματος, εκεί προς τα τέλη του '71 υποκαταστάθηκε η προληπτική από την κατασταλτική λογοκρισία (τουτέστιν θα κρινόμασταν από τα γραπτά μας και θα υφιστάμεθα τις δέουσες κυρώσεις) και καταργήθηκε η πρόβλεψη άδειας προς έκδοση. Κατα τὰ λοιπά οι διατάξεις περί Τύπου – μεταξικής προέλευσης, εμπλουτισθείσες δεόντως – παρέμεναν δρακόντιες. Αλλ' όμως στο εξωτερικό «μέτρησε» η άρση της λογοκρισίας, όσον αφορά τους επειγόμενους να συναλλαγούν με τη χούντα

ΑΜΦΙΒΟΛΙΕΣ, ΔΙΣΤΑΓΜΟΙ ΚΑΙ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ

Ταλαντευθήκαμε αρκετά, αν θα έπρεπε να προχωρήσουμε σε έκδοση, η οποία ενδεχομένως θα μπορούσε ν' αξιοποιηθεί ως επιχείρημα, ότι η χούντα φιλελευθεροποιείται. Ζυγίσαμε, όσο γινόταν, κόστος και οφέλη. Καταλήξαμε ότι υπερίσχυαν τα δεύτερα. Συνυπολογίσαμε και την άποψη – μαχητή πάντως – ότι η χούντα δεν θα μπορούσε ν' ανθέξει επ' άπειρον. Αυτό το ελληνικό έλκος δεν θα γινόταν αποδεκτό από την ενισχυόμενη Ευρώπη. Θ' απελευθερωνόμασταν αργά ή γρήγορα. Έπρεπε λοιπόν, να το φθείρουμε (και) επικοινωνιακά το καθεστώς στο μέτρο τού εφικτού. Περαιτέρω θα ήταν ειρωνία της ιστορίας να επιστρέψαμε στην 22^α Απριλίου 1967. Εκείνη η περίοδος είχε τελειώσει οριστικά. Έπρεπε, όμως, να προετοιμαστεί – έστω και με τις ασθενείς δυνάμεις- μας μια νέα εποχή, μια νέα δημοκρατία. Ιδεαλιστικό; Ίσως. Το επιθυμούσαμε πάντως. Φυσικά δεν είμασταν οι μόνοι. Προσπαθήσαμε όσο γινόταν ν' ανταλλάξουμε απόψεις με αρκετούς συναγωνιστές της γενιάς μας. Επιδιώξαμε και πετύχαμε να τους συναντήσουμε στις φυλακές όπου κρατούνταν μερικοί. Επιθυμούσαμε να διερευνήσουμε και τις δικές τους αντιλήψεις ως προς αυτή τη νέα μορφή προς αμφισβήτηση της δικτατορικής κυριαρχίας στο δημόσιο βίο. Δεν συμπέσαμε με όλους στις εκτιμήσεις. Αυτό ήταν εύλογο. Με καθαρή τη συνείδηση ότι ο απολογισμός θάταν θετικός, προχωρήσαμε. Κατ' ευτυχή συγκυρία την ίδια περίπου περίοδο, ως υπο συγκρότηση ομάδα άδηλων εισέτι επιδιώξεων, είχαμε επιτύχει

επαφή και εν συνεχεία συνεργασία και με μια παρέα τέως βουλευτών της Ε.Κ. μη ανδρείκου κλίματος , όπως ήταν της Πιερίας ο Στέργιος Χασαπίδης και του Εβρου ο Ανδρέας Ζαπάρτας. Αυτοί μάλιστα διατηρούσαν κι ένα δεσμό με μερικούς συναδέλφους τους απο την ΕΡΕ όπως ήταν ο της Μεσσηνίας Αριστείδης Καλαντζάκος. Κοινή επιδίωξή τους η εθνική δημοκρατική ομαλότητα , η οποία θα μπορούσε και ν' αναγραφεί ως Εθνική Δημοκρατική Ομαλότητα και να περαπέμπει σε οργάνωση. Τέτοια χαρακτηριστικά πάντως διέθετε.

Απο κάποιες περιέργες, και απολύτως θεμιτές, διαδρομές συναντηθήκαμε και με τον μετέπειτα επι μεταπολίτευσης υπουργό Εσωτερικών Χριστόφορο Στράτο, ο οποίος προσπαθούσε να επαναδραστηριοποιήσει την Εταιρία Ελληνικών Σπουδών, ένα επιμορφωτικό σωματείο. Μολονότι ο απο μακρού – πλην όμως προόρω – αείμνηστος Χριστόφορος «βαρυνόταν» ως βασιλόφρων, η συνεργασία μας υπήρξε άψογη. Βοήθησε ποικιλοτρόπως με πολιτική, όσο και πολιτειακή ανιδιοτέλεια. Μας επιδαψίλευσε μάλιστα εν καιρώ και την τιμή να μας έχει σε ετοιμότητα προς επικοινωνιακή υποστήριξη ενός εν αναμονή σημαντικού γεγονότος του οποίου λεπτομέρειες δεν μας είχε αποκαλύψει. Επρόκειτο για το Κίνημα του Πολεμικού (τότε ονομαζόταν ακόμα Βασιλικό) Ναυτικού. Μολονότι συνελήφθη, κρατήθηκε στην ΕΣΑ όπου και ταλαιπωρήθηκε, δεν είπα τσιμουδιά για μάς. Με αυτή την παρένθετη αναφορά έκανα ένα χρονο-λογικό άλμα, το οποίο ενδεχομένως να χρειαζόταν. Και πάντως απο ένα σημείο και μετά, είτε ο κύβος ερίφθη , είτε ρίψαμε εμείς τον κύβο κι αρχίσαμε να προετοιμάζουμε το περιοδικό , το οποίο στην πορεία ονομάσαμε «Προσανατολισμοί»

ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Καταλήξαμε ότι έπρεπε απο το πρώτο τεύχος να είμαστε σαφείς και πολιτικώς «ευανάνγνωστοι». Ξενυχτήσαμε άπειρες φορές οι γνωστοί τρεις εμφανείς (δηλαδή ο υπογράφων, ο Περικλής Πάγκαλος κι ο Τάσος Χριστοδουλάκης – οι δύο πρώτοι είχαμε διατελέσει το 63-64 και το 65-66 αντιστοίχως πρόεδροι της ΕΦΕΕ) και ο τέταρτος Παναγιώτης Ντρής (ο οποίος ως δημόσιος υπάλληλος έπρεπε να προστατευτεί και έτσι παρέμεινε στην ανωνυμία ...) προκειμένου οι σκόρπιες σκέψεις μας να μπουν σε κάποια τάξη. Ν' αποκτήσουν ειρμό. Και να συγκροτήσουν μιά δημόσια πρόταση. Είχαμε συνείδηση και συναίσθηση ότι κατ' ουσίαν θα ήταν οι «ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ» το πρώτο έντυπο περιοδικής έκδοσης που θα κυκλοφορούσε μετά την επιβολή της δικτατορίας, οπότε «κάτι» θα σηματοδοτούσε και «κάτι» θα σήμαινε. Δεν είμασταν σε θέση να προσδιορίσουμε μ' ακρίβεια, τι θα ήταν αυτό το «κάτι» και τα παρεπόμενά του. Οι τρεις άξονες πέριξ των οποίων σκοπεύαμε να κινηθούμε ήταν : α) Ν' αποκατασταθεί η ομαλή λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος , β) Να οδεύσει η χώρα στην Ευρώπη και γ) Να μετασχηματιστεί κοινωνικά.

Θα ήταν ανώφελο να προσπαθήσω εκ των υστέρων να ανασυνθέσω αυτά τα οποία πριν απο 31-32 χρόνια είχαμε κατά νούν, αφού είναι καταγραμμένα στο ούτως η άλλως δεσμευτικό για μας κύριο άρθρο στο πρώτο τεύχος που κυκλοφόρησε στις 31 Μαρτίου 1972. Παραδόθηκε στο Πρακτορείο Τύπου την προηγούμενη το απόγευμα και με την ψυχή στο στόμα περιμέναμε το άλλο πρωί να δούμε έστω ένα τεύχος αναρτημένο σε περίπτερο. Το είδαμε και ησυχάσαμε , τρόπος του λέγειν , διότι το περιοδικό κυκλοφόρησε μεν , αλλά η δική μας τύχη θα ήταν και θα παρέμενε έως τον Ιούλιο 1974 άδηλη. Λοιπόν, το κύριο άρθρο γραμμένο σε πολυτονικό και με το γλωσσικό «ήθος» της εποχής:

«Η αποθράσυνση των ισχυρών, η θεοποίηση της κατανάλωσης, η καταπίεση του ατόμου απο έναν κατευθυνόμενο ρυθμό ζωής, η ενδυνάμωση της θέσης των κρατούντων, η περιχαράκωση του κάθε μορφής κατεστημένου, η ασύλληπτη τεχνολογική εξέλιξη, η απελπισμένη μάχη του πνευματικού πολιτισμού, είναι τα βασικά χαρακτηριστικά που συνθέτουν την εικόνα του τραγικού κυκλώματος της εποχής.

Σ' αυτό ακριβώς το κύκλωμα φαίνεται να οφείλεται και η βαθειά κρίση στις σχέσεις ανάμεσα στις γενιές, η άρνηση και η αμφισβήτηση, η έντονη πάλη της παγκόσμιας νεολαίας για πνευματική τροφή, διασφάλιση της ειρήνης και αλλαγή στην κοινωνική δομή.

(Σ.Σ. Στις δύο πρώτες παραγράφους «διεθνολογούμε» διεκτραγωδώντας μία κατάσταση η οποία γενικώς επικρατεί στον κόσμο και όχι ειδικότερα στη χώρα μας. Μπορεί ο χωροφύλακας του ελέγχου να βαρυσόταν να διαβάσει παρακάτω τα κουλτουριάρικα. Μετά όμως τις γενικότητες ακολουθούσε η προσγείωση στα καθ' υμάς)

«Αυτή η αγχώδης κατάσταση βρίσκει τη χώρα μας κάτω από ιδιότυπες πολιτικές συνθήκες. (Σ.Σ. Προεισαγωγικό τακτ ...), ανασταλτικές των ελευθέρων θεσμών (Σ.Σ. Κατακέφαλα), γεγονός που βάζει μπροστά στους Έλληνες πρόσθετα πολύπλοκα (Σ.Σ. Περίεργη η ασάφεια ...) προβλήματα.

Πρωταρχικό χρέος όλων μας είναι να προβληματιστούμε σε βάθος (Σ.Σ. Ο προβληματισμός είναι μια εσωτερική διαδικασία ενός εκάστοτε). Να εκτιμήσουμε με συναίσθηση ευθύνης, χωρίς ψευδαισθήσεις και παραλυτικούς συναισθηματισμούς το ιδιαίτερο πολιτικό κλίμα που επικρατεί στον τόπο μας. (Σ.Σ. Επαναφορά στη διακριτικότητα ...). Με αμετάθετο σκοπό (Σ.Σ. Τώρα δυσκολεύουν τα πράγματα ...) να περάσουμε στον ομαλό πολιτικό βίο.(Σ.Σ. Άρα έως τώρα βιώνουμε τον ανώμαλο τοιούτο). Κι ακόμα πιο πέρα (Σ.Σ. Ωχ...). Να διαμορφώσουμε το ανθεκτικό πλαίσιο ενός Εθνικού Δημοκρατικού Χάρτη Αρχών γενικής αποδοχής, ώστε να καταστεί αδύνατη η επανάληψη κάθε εκτροπής από την ομαλότητα ! (Σ.Σ. Όχι μόνο να φύγει η χούντα, αλλά και να μην ξανάρθει. Ευθεία ανατρεπτική διάθεση θα λέγαμε.....).

Το καθήκον αυτό βαρύνει όλους τους Έλληνες. Ανεξάρτητα απο πολιτικές πεποιθήσεις. Αρκεί νάναι απαλλαγμένοι απο κάθε μορφής ολοκληρωτισμό και να υπερασπίζονται στην πράξη τις δημοκρατικές διαδικασίες και τους ελεύθερους θεσμούς, που διασφαλίζουν τα θεμελιώδη ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και καταξιώνουν την ανθρώπινη προσωπικότητα (Σ.Σ. Χύμα και τσουβαλάτα, μετά συγχωρήσεως...)

Παράλληλα όμως προς αυτή την πρωταρχική Εθνική Αναγκαιότητα, παραμένει αμετακίνητο, καθολικό και πάγιο το αίτημα για τη γενική ανάπτυξη και τον κοινωνικό μετασχηματισμό της χώρας (Σ.Σ. Ιδού τα δειλά ψήγματα σοσιαλδημοκρατίας...), ώστε ο ελληνικός λαός στο σύνολό του, όπως όλοι οι ελεύθεροι και προοδευμένοι λαοί, ν' απολαμβάνει τα υλικά αγαθά που δημιουργεί, αλλά και να διαδραματίζει κυριαρχικό ρόλο στην οικονομική και κοινωνική ζωή μας (Σ.Σ. Σοφόν το σαφές

Χρειάζεται γι' αυτόν το λόγο να πνεύσει ένας άνεμος πολύμορφης ανάπτυξης, ριζικής αλλαγής κι οργανικής ανανέωσης σ' όλους τους θεσμούς και φορείς του δημόσιου βίου μας, ο οποίος, πάντοτε εντός του πλαισίου της ελευθερίας και της δημοκρατίας, να προσανατολίζεται υπεύθυνα και δημιουργικά και να τροφοδοτείται μ' ανθρωπιστική πνοή (Σ.Σ. Τουτέστιν, όσο ταχύτερα εξαφανιστείτε χουντικοί, τόσο το καλύτερο)

Μια τέτοια όμως εθνική και κοινωνική αναγέννηση με κανένα τρόπο δεν μπορεί να ολοκληρωθεί – και πολύ περισσότερο να διασφαλιστεί – παρά μονάχα με την ένταξη της χώρας μέσα στην ιστορική κοσμογονία της ενοποιούμενης Δημοκρατικής Ευρώπης (Σ.Σ. Κάρφος στο μάτι της χούντας αυτό, αφού εξαιτίας της είχαν «παγώσει» οι διαδικασίες προς ένταξη της χώρας...)

Από την Εθνική Δημοκρατική Ομαλότητα, απ' το Προοδευτικό Κοινωνικό Κίνημα κι απ' την Ενωμένη Ευρωπαϊκή Κοινότητα περνάει ο δρόμος της Ελλάδας για την εθνική και κοινωνική προκοπή. (Σ.Σ. Ανακεφαλαιώνουμε, κεφαλαιοποιούμε και συνθηματολογούμε για όσους δεν το κατάλαβαν ακομα ...) . Οι τρεις αυτές αρχές, άρρηκτα δεμένες μεταξύ τους, καθορίζουν τα Νέα Μεγάλα Εθνικά Σύνορα (Σ.Σ. Εντονος επαναληπτικός βερμπαλισμός, απαράδεκτος με τα σημερινά δεδομένα, ίσως αναγκαίος τότε ...). Και θεμελιώνουν το βάθρο πάνω στο οποίο θα εδραιωθεί η μόνη στέρεη Εθνική Ιδεολογία μας (Σ.Σ. Πω, πω, τι είναι όλα τούτα; Αδιανόητα...) Το Έθνος σ' αυτήν την ιδεολογία θα βρει την προγονική ορμή του, απαλλαγμένη απο προγονοπληξίες και

σκοταδισμούς (Σ.Σ. Κάτι σαν προπέτασμα καπνού φαντάζει, που βελτιώνεται απο το «απαλλαγμένη» και πέρα, δυστυχώς επ' ελάχιστον, διότι ακολουθούν τα ανήκουστα ...). Θ' ακτινοβολήσει την πνευματικότητά του στον σύγχρονο κόσμο. Θα επιβεβαιώσει την ηθική και ουμανιστική αποστολή του, σε μιά ανθρωπότητα που ζητάει τούτες τις σπάνιες αρετές, για να δώσει λύση στα υπαρξιακά προβλήματά της και για να εξισορροπήσει τις αρνητικές επιπτώσεις της τεχνολογικής ανάπτυξης (Σ.Σ. Ολα τούτα πρέπει να ήταν «παραγεμίσματα» ώστε τα ουσιώδη να προκαλέσουν λιγότερο...)

Εχουμε , αναμφίβολα, βαθεία επίγνωση, οτι αυτό το πολύμορφο, πολύμοχθο και πολύχρονο έργο, αληθινά ιστορικό για τον τόπο μας, έχει ν' αντιπαλέψει μ' αμέτρητες αδυναμίες και δυσκολίες. Ομως εμείς, μ' όσο θάρρος διαθέτουμε επιχειρούμε να δείξουμε το δρόμο αυτό, τον ένα, το μοναδικό, τον αναντικατάστατο (Σ.Σ. Βελτιώνεται και πάλι η κατάσταση...). Πιστεύουμε απλώς, πως οι διαπιστώσεις και οι προσανατολισμοί μας ανταποκρίνονται στα αισθήματα και τη λαχτάρα των Ελλήνων, ιδιαίτερα των νέων, που ασφυκτιούν κι αναζητούν νέους ορίζοντες και δρόμους για να πορευτούν ως Ελληνες, ως Ευρωπαίοι, ως Ανθρωποι (Σ.Σ. Τα σχόλια περιπετεύουν , άλλωστε μιά παράγραφος απέμεινε...).

Σ' όλους τους ζωντανούς και σκεπτόμενους Ελληνες, σ' όλους τους προβληματιζόμενους κι αγωνιστικούς νέους της χώρας μας βασίζεται αλλά και είναι δικός τους ένας τέτοιος αγώνας. Για να μπορέσουμε να σηκώσουμε όλοι μαζί κι όλο πιά ψηλά, με τους δικούς μας τους ώμους, αυτόν τον πολυπόθητο Ήλιο της Δημοκρατικής , Προοδευτικής, Ευρωπαϊκής Ελλάδας»

ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ ΠΡΟΣ ΤΗ ΧΟΥΝΤΑ

Αυτό ήταν λοιπόν το εύγλωττο κύριο άρθρο στο πρώτο τεύχος. Τώρα θα το απέρριπτα κατά το 80% Τότε όμως; Για τότε ήταν άθλος! Ή έστω, τόλμημα. Εν πάση περιπτώσει επιχειρήσαμε απο το πρώτο τεύχος να δείξουμε με πολλούς τρόπους την αντίθεσή μας στην κρατούσα αντιδημοκρατική κατάσταση και να υπογραμμίσουμε την ανάγκη να εξέλθουμε απο κεί με ενδυναμωμένες κοινωνικά ευαίσθητες αντιλήψεις. Απο τα κείμενά του και τους συνεργάτες του υπενθυμίζουμε ζώντες και –φευ κυρίως- τεθνεώτες : Ευάγγελος Παπανούτσος, Μωρίς Ντυβερζέ, Πιέτρο Νέννι, Γ. Θεοτοκάς, Αλεξ. Παπαναστασίου, Πέλος Κατσέλης, Γκύντερ Γκράς(συνέντευξη), Π. Παπαχρήστος, Αλέκος Κοντόπουλος, Ζαν Μευνό, κλπ. Χαρακτηριστικοί τίτλοι : «Πρωτογενείς θεσμοί της Δημοκρατίας», «Ελληνική Νομαρχία , ήτοι λόγος περί ελευθερίας» , «Σχεδιάσμα μελέτης πάνω στο Φοιτητικό Κίνημα» με τελικό συμπέρασμα: «... Είναι ανάγκη το Φ. Κ. να ξαναγυρίσει στην κοίτη του. Να εκφραστεί ελεύθερα, να χαράξει την πορεία του, να βρεί την αληθινή φυσιογνωμία του με την πείρα της ιστορίας του, με τις απαιτήσεις των καιρών, με το δυναμισμό της νεότητας. Κάθε άλλη αντιμετώπιση είναι εκ του πονηρού» (Σ.Σ. Ηδη είχαν κυκλοφορήσει φήμες ότι προετοιμαζόταν μια αυστηρά καθοδηγούμενη ημιφιλελευθεροποίηση...), «Η Ευρωπαϊκή Ιδέα», «Διαλεκτική της επιστήμης και της αμφισβήτησης», «Δικτατορία και Δημοκρατία», «20 χρόνια φασισμού στην Ιταλία», «Προς το Σοσιαλισμό», «Κριτική στις θέσεις και τα πρόσωπα της Νέας Αριστεράς», «Εισαγωγή στην κυβερνητική», «Δημοκρατία στη θεωρία και την πράξη» κλπ.

Σ' επόμενα τεύχη συνεργάστηκαν : Γιώργος Κουμάντος, Θ. Τάσσιος, Αγγελος Αγγελόπουλος, Ευτ. Κοκκινόπουλος, Κ. Χατζηαργύρης, Σέφης Αναστασάκος, Γιώργος Κουτρούλης , Θεοδ. Θεοδώρου, Ν. Λούρος, Τ. Παπαγιαννίδης και πολλοί άλλοι επωνύμως ή ψευδωνύμως. Η καταγραφή είναι ενδεικτική. Προσπαθήσαμε να υπηρετήσουμε όσα είχαμε θέσει ως στόχους μας στο πρώτο τεύχος. Παράλληλα παρακολουθούσαμε την επικαιρότητα, την ιδιότυπη πολιτική επικαιρότητα και με ολοένα ανερχόμενο σε ένταση ύφος και οξυνόμενες διατυπώσεις κρίναμε τα χουντικά πεπραγμένα και τις μίζερες πρωτοβουλίες της. Στο μέτρο της τότε τόλμης μας δεν χαριστήκαμε στο καθεστώς. Το αντίθετο μάλιστα. Αυτό είχε το κόστος του, αλλά δεν χρειάζεται τώρα να διαμορφώσουμε «μαρτυρολόγιο». Πάντως, όταν συνελήφθη ο αείμνηστος Περικλής και

στα δύο τεύχη που μεσολάβησαν έως την αποφυλάκισή του απο τα κολαστήρια της ΕΣΑ, στηλιτεύσαμε το γεγονός ευθύτατα.

Χαρακτηρίζαμε ως εμπαιγμό τις όποιες καθεστωτικές προσπάθειες «φιλελευθεροποίησης» αλά Τούρκα. Επικροτήσαμε το Κίνημα του Ναυτικού. Ζητήσαμε αμνηστία για όλους τους πολιτικούς κρατούμενους. Ταχθήκαμε με το «ΟΧΙ» στο «δημοψήφισμα» του Ιουλίου 1973. Χλεύασαμε το πείραμα Μαρκεζίνη. Απαιτήσαμε την ενότητα του πολιτικού κόσμου στην αντιμετώπιση της πρόκλησης των «εκλογών» με το νέο «Σύνταγμα». Ταυτοχρόνως, με συνεχή αρθρογραφία, ενσπείραμε «ζιζάνια» στους φοιτητές, ενώ παρακολουθήσαμε εκ του σύνεγγυς και καλύψαμε δημοσιογραφικά την πρώτη απεργιακή κινητοποίηση εργαζόμενων που έγινε απο τους οδηγούς και εισπράκτορες των τρόλλει. Ταυτοχρόνως προσπαθούσαμε - έστω και με έμμεσο τρόπο - να καταστήσουμε σαφές ότι το μεταδικτατορικό πολιτικό παίγνιο δεν θα έπρεπε ν' αποτελέσει στείρα συνέχεια του προδικτατορικού, αλλά να βασιστεί και σε ιδεολογικές επιλογές, μία απο τις οποίες θα ήταν αυτή του δημοκρατικού σοσιαλισμού.

ΑΠΟΠΕΙΡΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Λίγο πριν υπάρξει το Πολυτεχνείο, απέκτησα διαβατήριο και ανέλαβα να περιοδεύσω στην Ευρώπη προκειμένου να συναντήσω εκπροσώπους των εκεί αντιστασιακών οργανώσεων προς ανταλλαγή απόψεων εν πρώτοις, αλλά κατ' ουσίαν προκειμένου να προωθήσουμε ως περιοδικό και στο βαθμό που μπορούσαμε (;) τη λύση Καραμανλή προς έξοδο απο τη δικτατορία. Ηδη στην Ελλάδα το πράτταμε. Φυσικά στα 2-3 χρόνια που είχαν περάσει απο την προετοιμασία του περιοδικού και την έκδοσή του είχαμε αποκαταστήσει τακτική επαφή με τους : Παν. Κανελλόπουλο, Γ. Μαύρο, Γ. Ράλλη, Δημ. Παπασπύρου, Π. Παπαληγούρα, Γιαν. Αλευρά, Αντ. Λιβάνη, Λευτ. Βερυβάκη, Λεων. Κύρκο, Γιάγκο Πεσμαζόγλου κλπ. Στην Ευρώπη συνάντησα ως εκπρόσωπος του περιοδικού τους : Κωνσταντίνο Καραμανλή, Κων/νο Μητσοτάκη, Γιώργο Μυλωνά, Ελένη Βλάχου, Τάκη Λαμπρία, Γ.Α.Μαγκάκη, Δημ. Τσάτσο, Γιάννη Μάνο, Κιμ. Κουλούρη, Κ.Βγενόπουλο, Σωτ. Κωστόπουλο, Κώστα Νικολάου, την ομάδα «Δημοκρατία» στη Γερμανία (Γ.Βουκελάτος, Γ.Παπαδόπουλος,Αγγ. Μακρόπουλος, Ηλίας Χατζηανδρέου, Νίκος Τζαβάρας, Σάκης Ζερβός, Ηλίας Κατσούλης, Α. Χριστινίδης κλπ), την ομάδα της Ντόυτσε Βέλλε, τον Βάσο Μαθιόπουλο, τα στελέχη της ελληνικής εκπομπής του BBC κλπ. Με άλλους συμφωνήσαμε, με άλλους διαφωνήσαμε επί του πρακτέου. Ακολούθησε το ηρωϊκό Πολυτεχνείο, η δεύτερη χούντα (τότε το περιοδικό κυκλοφόρησε με το ρητό «Ποταμώ ουκ έστιν εμβήναι δις τω αυτώ» και με σχετικό άρθρο, μέσω του οποίου οι ιωαννιδικοί κατάλαβαν πως τους λέγαμε οτι δεύτερη χούντα δεν ήταν δυνατό να ευδοκιμήσει. Καλού-κακού αυτοί μας έκλεισαν και ησύχασαν) , ακολούθησε το πραξικόπημα στην Κύπρο, η γνωστή μεταπολίτευση εν πολλοίς ερήμην μας, αλλά με τη λύση της επιλογής μας : τον Καραμανλή.

Στον ελεύθερο πολιτικό βίο ο κύκλος γύρω απο το περιοδικό δήλωσε αυτό που ήταν απο την αρχή: Πολιτική Ομάδα. Συνέπραξε ως μία απο τις τρεις συνιστώσες στην ίδρυση των Νέων Δυνάμεων (οι άλλες ήταν η Κίνηση Νέων Πολιτικών Δυνάμεων (Κ.Ν.Π.Δ.) υπο Πεσμαζόγλου, Μαγκάκη, Πεπτονή, Τσουδερού κλπ και η Σοσιαλιστική Δημοκρατική Ενωση (ΣΔΕ) υπο Στρ. Σωμερίτη,Χαρ. Πρωτοπαπά. Οι Νέες Δυνάμεις συνέπραξαν με την Ενωση Κέντρου στην ίδρυση της Ενωσης Κέντρου-Νέες Δυνάμεις (ΕΚΝΔ). Το περιοδικό συνέχισε για ένα διάστημα να κυκλοφορεί στο ίδιο πολιτικό στίγμα, αλλά χωρίς την αρχική ορμή του. Ετσι κι αλλιώς ο πολιτικός χώρος του συρρικνώθηκε έως εξαφανίστηκε, οπότε δεν παρουσίαζε ενδιαφέρον η όποια αναφορά. Αλλωστε η μοναδικότητα του χαρακτήρα του αναδείχθηκε επί δικτατορίας.

Όσα προηγήθηκαν υπήρξαν αποσπασματικά, ενδεικτικά και με πολλές παραλείψεις, άλλες εκούσιες και άλλες ακούσιες. Δεν πρόκειται ουδέ καν για ένα χρονικό, αλλά για μερικές αναμνήσεις ανάμικτες με ερμηνείες κι εκτιμήσεις. Η σύνταξή τους υπαγορεύτηκε απο τις ανάγκες της ανά

χείρας έκδοσης, η οποία βασίζεται στην συλλογικότητα και την πολυσυλλεκτικότητα. Υπ' αυτό το πρίσμα πρέπει να κριθούν τα εκτεθέντα.

Γιάννης Τζαννετάκος

Γεννήθηκε στην Αθήνα και σπούδασε Νομικά.

Υπήρξε ιδρυτικός πρόεδρος της Ε.Φ.Ε.Ε. (1963-1964)

Διευθυντής του περιοδικού «ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ» (1972-1975)

Ιδρυτικός Διευθυντής του Ραδιοσταθμού «ΑΘΗΝΑ 984».

Γενικός Διευθυντής ΕΡΑ (1996-2000).

Πολιτικός αναλυτής στην τηλεόραση και την «Ντόιτσε Βέλλε»

Δημιούργησε της εφημερίδες «???» και «Απόφαση»

Έχει τιμηθεί με δημοσιογραφικά βραβεία.